

Válaszol Darák Péter, a Kúria elnöke

„Támadhatatlan ítéletet nem lehet hozni”

■ Az elmúlt hetekben szokatlanul éles hangvételű kritika ért több bírósági döntést is: a Biszku-per ítélete ellen a fővárosi főügyész intézett kirohanást, a tényleges életfogytiglani szabadságvesztés ügyében a Miniszterelnökséget vezető miniszter. Miért nem tiltakozott?

■ Valóban egyre nyíltabb és már-már a hatalmi ágat sértő stílusú megfogalmazások jelennek meg. Ezeket nem helyeslem, ugyanakkor természetesnek tartom a jelenséget. Politikai szempontból minél kényesebb ügyek kerülnek a bíróság elé, annál inkább várható, hogy a politika a saját szempontjai szerint ítéli meg azokat. A bíróságoknak nem vitatkozniuk kell a politikusokkal, hanem meg kell magyarázniuk, hogy mi a háttere, milyen szakmai indokok alapján született egy-egy döntés. Ennél többet nem tehetnek. Az ítélkezés nem matematika, a döntésben a bíró személyisége, a társadalmi környezet éppúgy szerepet játszik, mint az a dogmatika, amelynek alapján az ítélkezés folyik. Támadhatatlan ítéletet nem lehet hozni. A bírakat nem befolyásolják a politikusi elvárások. Egy konkrét ügyben hozott döntés fogadtatása semmilyen hatással nem lehet a bíró szakmai előmenetelére, a szervezeti garanciák biztosítják a bíró döntési szabadságát.

■ Egyre többször hallani olyan esetről, amikor a tárgyaláson az ügyfelek sértegetik, inzultálják a bírakat. Ez sem alkalmas a befolyásolásra?

■ Magam is hallottam a büntetőkollégium tanácskozásán, hogy újabban a vádlotti taktika részévé vált verbálisan vagy más módon sértegetni a bírakat annak reményében, hogy ezzel elhúzzák az eljárást. A Kúria büntetőkollégiumának közelmúltban közzétett elvi határozata azonban igénykéri ezt a perelhúzási taktikát megakadályozni, kimondva, hogy a bíró megsértése nem szolgálhat elfogultsági okként.

■ Ahhoz, hogy a kirohanások helyett lehessen értelmesen vitatkozni, ismerni kellene a bírósági döntéseket. Az ítéletek elérhetősége azonban még mindig igen esetleges.

■ A tudományos kutatások azt mutatják, hogy a bírósági adatbázisok strukturálatlan nyílvanossága nem szolgálja a jog jobb megismerését. A rengeteg ítélet között nem találják meg az emberek azt, ami őket érinti. Ezért fontos, hogy strukturáljuk az ítéleti adatbázisokat, a Kúria például minden hónapban közzéteszi hivatalos lapjában a legfontosabb döntéseit. Az a fontos, hogy átlátható legyen egy adott témában a joggyakorlat. Ez még nagyon nincs így, ezt nagyon jól mutatja egy, a napokban született döntésünk sajtóvisszhangja is. Egy pénzügyi szolgáltató általános szerződési feltételei tisztességtelenségének magállapításával kapcsolatos perben született 26 oldalas ítéletből egyetlen bekezdést emelt ki a sajtó: egy olyan elvet, amely egyetlen szakember számára sem újdonság.

Ugyanakkor egyáltalán nem kellett figyelmet a további több tucat pont, amelyekben az üzletszabályzat tisztességtelenségét állapította meg a bíróság. Ez az ítélet például majd felkerül a honlapra.

■ A Kúria első félévi teljesítményének értékelésekor elhangzott, hogy jól dolgozott a testület: több ügyet fejezett be, mint amennyi érkezett. Ez elmondható a bíróságok összességéről is, ennek ellenére még mindig

nem sikerült az ügyhátralékot ledolgozni, és az elhúzódó eljárások miatt még mindig rengeteg per indul Strasbourgban.

■ Személy szerint nem tartom annyira fontosnak a bíróság munkájának megítélésekor, hogy több ügyet fejez-e be, mint amennyi érkezett. Évtizedek óta azt látom, hogy a nagy ügyekkel nem tud mit kezdeni a rendszer. Ezekben merülnek fel a szakértői nehézségek, perelhúzási taktikák, ezekben van probléma a bírák munkájának időszerszerűségével is. Inkább a nagy és nehéz megítélésű ügyekben kellene előrelépést felmutatni. Önmagában az nem minősíti a magyar igazságszolgáltatást, hogy vannak Strasbourgban kártérítési perek; más európai országok ellen is vannak. Az igazságszolgáltatás fej-

Darák Péter

Ügyészként kezdte pályafutását a most 52 éves főbíró, aki jogi tanulmányait a Pécsi Janus Pannonius Tudományegyetemen végezte 1982–1987-ben, majd ugyanitt járta ki a doktori iskolát 2004–2007 között. Fogalmazóként, később ügyészként a Zalaegerszegi Városi Ügyészségen kezdett, 1991-ben neveztek ki bírónak a Zalaegerszegi Városi Bíróságra, ahol 1997-től csoportvezető bíróként dolgozott. A Legfelsőbb Bíróság (LB) munkatársai közé 1999-ben került, előbb mint a közigazgatási kollégium berendelt bírója, 2000-tól mint a kollégium legfelsőbb bírósági bírója. Az Igazságügyi Minisztériumban tett rövid kitérő után, 2003-tól ismét az LB közigazgatási kollégiumában folytatta munkáját. Beosztott bíróból lett a Kúria vezetője 2011-ben. Megválasztásakor elismerően mondták róla, hogy nem zárkózott be az LB belső világába, hanem publikál, egyetemen oktat, érdekképviselőt vezet és tudományos munkát is végez.

lesztésének az lesz a kulcskérdése, hogy tudunk-e olyan feltételeket teremteni, amelyek a nehéz ügyek gyors és időszerű elbírálását biztosítani tudják. Igazán az értékelné fel a magyar igazságszolgáltatást, ha egy többmilliárdos, nagyon összetett, bonyolult jogvitát fél éven belül lezárna.

■ **Az elmúlt években éppen a kiemelt ügyek intézéséhez volt elég pénz és példátlanul széles körű jogosítványok is. Mi az, ami még hiányzik?**

■ Egy állandóságra épülő szervezetnél nehéz ügy csoportosítani az erőforrásokat, hogy azok megfeleljenek a folyamatos kihívásoknak. Ez nem csak Magyarországon probléma. Hollandiában például azt találták ki, hogy egy összetett szempontrendszer alapján minden évben valamennyi bíróság pontszámot kap, és ettől függ a következő évi költségvetése. A pontszám és ezzel a költségvetési támogatás is akkor magas, ha nagyon sok ügyük volt, és hatékonyan dolgoztak. Ez a normatív módszer azonban oda vezetett, hogy elkezdtek versenyezni – egy idő múlva káros módon – a holland bíróságok. Magyarországon nem tartunk még ott, hogy normatív módon meg tudnánk határozni ezeket az erőforrás-elosztási módszereket. Még mindig tűzoltás folyik, ugyanakkor azt is látni kellene, hogy lassan közelít a fővárosi bírák munkaterhe a vidéki kollégákéhoz.

■ **De ettől még éppen a közvéleményt leginkább érdeklő, nagy ügyek nincsenek befejezve.**

■ Akkor lehetünk majd nyugodtak, ha a nagy ügyek gyorsan, hatékonyan és szakszerűen lesznek elintézve. Ez ma még nincs így.

■ **A felülvizsgálati kérelmek elbírálása, vagyis jogorvoslat helyett jogegységesítéssel foglalkozna a jövőben a Kúria – erről beszélt a közelmúltban. Egyfajta másik Alkotmánybíróságot képzel el?**

■ A jogorvoslat és a jogegységesítés nem zárja ki egymást. A kérdés az, vajon alanyi joga-e bárkinek az, hogy a Kúria eljárjon az ügyében. Lehetséges válasz az is, hogy nem. Ezt a felfogást követi például a német jogorvoslati rendszer, ahol a felülvizsgálat befogadásához fel kell vetődnie az ügyben egy izgalmas jogkérdésnek, ami hozzá tud tenni valamit az ítélkezési gyakorlathoz. Egy ilyen hangsúlyáttevédezés nem jelentené azt, hogy a Kúria kevesebb ügyben járna el, mint most, csak másképp válogatna.

■ **Rendkívüli jogorvoslatot most sem kérhet bárki bármilyen ügyben. Mi változna?**

■ A mostani értékhatárkorlát nagyon rugalmatlan eszköz. Tegyük fel, hogy egy hárommillió forintnál kisebb összegű hitelügyletben merül fel, hogyan kell elszámolnia a banknak az adóssal a tisztességtelen szerződési feltételek miatt. Ez az ügy a jelenlegi rendszerben nem kerülhet a Kúria elé. Ha viszont a bírói tanács döntésétől tennénk függővé a befogadhatóságot, akkor egy ilyen ügy is megjárhatná a legmagasabb bírói fórumot.

■ **Egyes vélemények szerint ha a Kúria nem ítélné, akkor valójában az érdemi jogorvoslatot**

kat elbíráló ítélőtáblák adnák az iránymutatást az alsóbb fokú bíróságoknak.

■ A Kúria most sem mind a hétezer határozatával gyakorol döntő hatást a joggyakorlatra. Csak azoknak van érdemi hatásuk, amelyeknek elvi jelentőségük is van. Más ügy nem való a Kúriára, mert pazarlás, megkettőzi egy adott ügyben, azonos szempontok alapján eljáró jogorvoslati bíróságok munkáját. Az állampolgárok érdeke, hogy mielőtt megkötnek egy szerződést, vagy jogviszonyba lépnek, tisztában legyenek azzal is, hogy egy ilyen konstrukciót hogyan ítél meg a bíróság. Fontos, hogy a jogrendszer átlátható és könnyen megismerhető legyen. Ilyenné pedig nem azáltal válik, hogy nagyon sok bírói döntés születik, hanem attól, hogy lényeges jogi kérdésekben határozott iránymutatást tud adni.

■ **Varga Zs. András alkotmánybíró szerint mára sikerült olyan jogszabálytengert alkotni, amivel eljutottunk odáig, hogy ma tulajdonképpen már mindenki jogszabálysértő. A bírák hogyan tudnak alkalmazkodni a kaotikus jogalkotáshoz?**

■ A sokat kárhozott rengeteg módosítás felfogható akár a jogrendszer rugalmasságának jeleként is. Egy gyorsan változó társadalom folyamatosan változó szabályokat is igényel. A bíróknak ezt a nehézséget tudomásul kell venniük. Engem már egyáltalán nem lep meg, ha minden ügyszó újra meg kell néznie egy jogszabályt, mert a tényálláshoz illeszkedő szabályt újra és újra le kell ellenőriznie. Ez valóban nem könnyű, de sokszor a gazdasági és társadalmi életünk szükséges velejárója. A sok részletszabály és jogi előírás valóban sokszor akadályozza a bírakat abban, hogy saját igazságérzetüket érvényre juttassák, de állíthatom: egyetlen bíró sem veszíti el soha azt a törekvését, hogy igazságos és megnyugtató döntést hozzon. ■

PÁLMAI ERIKA